

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Анотація. Подано визначення терміна "фінансування". Розглянуто основні джерела фінансування діяльності підприємств. Встановлено склад власних та позикових джерел. Виявлено особливості фінансування діяльності товариств з обмеженою відповідальністю в Україні.

Аннотация. Дано определение термина "финансирование". Рассмотрены основные источники финансирования деятельности предприятий. Установлен состав собственных и заемных средств. Выявлены особенности финансирования обществ с ограниченной ответственностью в Украине.

Annotation. A definition of the term "financing" is given. The main sources of financing enterprises have been studied. The composition of the internal and debt funds has been identified. Peculiarities of financing limited liability companies in Ukraine have been described.

Ключові слова: фінансування, джерела фінансування, товариство з обмеженою відповідальністю, капітал.

Своєчасність та повнота забезпечення функціонування і розвитку підприємства багато в чому залежить від належного формування фінансових ресурсів та ефективного їх використання.

В економічній літературі питанням сутності капіталу, його формам та значенню в розвитку підприємства присвячено чимало публікацій. Так, зокрема, можна назвати роботи А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, А. Маршалла, Дж. М. Кейнса, а також праці сучасних спеціалістів, таких, як Ю. Бріггем, І. Бланк, В. Гриньова, А. Поддєрьогін, М. Скотт, О. Терещенко та ін.

Метою написання статті є дослідження особливостей та розроблення практичних рекомендацій щодо принципів і методів формування фінансових ресурсів товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ).

Фінансування є одним із видів забезпечення грошовими коштами підприємницької діяльності. Термін "фінансування" характеризує всі заходи, спрямовані на покриття потреби підприємства в капіталі, які включають мобілізацію фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів та майнових активів), їх повернення, а також відносини між підприємством та власниками капіталу, які з цього впливають (платіжні відносини, контроль та забезпечення). Отже, фінансування – це мобілізація підприємством фінансових ресурсів, необхідних для виконання поставлених перед ним планових завдань [1, с. 107].

Основним джерелом господарської діяльності будь-якого підприємства є статутний фонд, що становить сукупність коштів, вкладених у підприємство його власниками. Для подальшого фінансування діяльності підприємства використовують внутрішні та зовнішні джерела, тобто власні і залучені кошти [2, с. 22]. Внутрішнє фінансування здійснюється за рахунок власних доходів підприємства і передбачає використання таких джерел, як нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування та надходження від реалізації частини майна підприємства. Зовнішніми джерелами є: надходження від розміщення боргових зобов'язань і збільшення кредиторської заборгованості. Крім того, зростання активів підприємства може відбуватися внаслідок одержання ресурсів від інших суб'єктів господарювання (у формі оренди, благодійних внесків, безповоротної допомоги та ін.).

На розмір та джерела фінансування діяльності підприємств впливають два чинники: організаційно-правова форма господарювання та техніко-економічні особливості різних видів економічної діяльності. Слід розглянути особливості фінансування діяльності товариств з обмеженою відповідальністю.

Товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах своїх вкладів [3, с. 80].

Відповідальність учасників ТОВ за борги підприємства обмежується їх внесками у статутний капітал, що полегшує залучення власного капіталу. У разі ліквідації товариства вимоги його власників задовольняються в останню чергу, після погашення претензій кредиторів.

Установчим документом ТОВ є статут, який повинен містити відомості про предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, склад і компетенцію органів товариства та порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, з яких необхідна однотайність або кваліфікована більшість голосів [3, с. 82]. Також статут має містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів.

Вкладами учасників та засновників ТОВ, як і будь-якого товариства, можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, а також інші майнові права (включаючи майнові права на об'єкти інтелектуальної власності), кошти, в тому числі в іноземній валюті. Вклад, оцінений у гривнях, становить частку учасника та

засновника у статутному капіталі товариства [3, с. 86].

Сума вкладів засновників та учасників товариства становить його статутний капітал. Згідно із законодавством України [4] у товаристві з обмеженою відповідальністю створюється статутний капітал, мінімальний розмір якого не передбачений. До введення цього Закону мінімальний розмір встановлювався на таких рівнях: 625 мінімальних заробітних плат (з 31.01.1994 р., до 26.05.1999 р.), 100 мінімальних заробітних плат (до 29.12.2009 р.) і 1 мінімальна заробітна плата (до 28.10.2011 р.). Таким чином, можна зазначити спрощення процедури реєстрації ТОВ для його засновників. Однак став відсутнім захист його кредиторів, тому що товариство несе відповідальність тільки своїм майном, мінімальний розмір якого тепер може дорівнювати лише одній гривні. Для порівняння: у більшості країн Європейського Союзу мінімальний розмір статутного капіталу ТОВ встановлено на рівні 25 тис. євро; у Швейцарії – 20 тис. франків.

Згідно із законодавством України [3, с. 87] у товаристві з обмеженою відповідальністю повинен створюватися резервний (страховий) фонд у розмірі, встановленому установчими документами, але не менш як 15 % статутного капіталу, а також інші фонди, передбачені установчими документами товариства. Розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5 % суми прибутку товариства. Слід зазначити, що це не відповідає нормативам, які закладені у Законі "Про господарські товариства". Згідно із цим законом [5, с. 14] розмір резервного (страхового) фонду повинен бути не менше 25 % статутного капіталу.

Ще одним джерелом власних коштів ТОВ є прибуток, який утворюється з надходжень від його господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З економічного прибутку товариства сплачуються передбачені законом податки та інші обов'язкові платежі, а також відсотки за кредитами банків і за облігаціями. Прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у розпорядженні товариства, яке визначає напрями його використання відповідно до установчих документів.

Фінансування товариства може здійснюватися на основі додаткових внесків учасників. У разі, якщо кредитоспроможність товариства та його активи є недостатніми для залучення необхідних розмірів кредитних ресурсів, окремі учасники ТОВ можуть надавати поручительства чи інші види кредитного забезпечення під позички, які виділяються цьому товариству. Завдяки цьому розширюються можливості фінансування підприємства. У такому разі відповідальність учасників за зобов'язаннями ТОВ не обмежується їхніми вкладами у статутний капітал, а додатково поширюється на майно, надане у кредитне забезпечення.

Досить часто з метою економії на податках учасники ТОВ замість фінансування товариства на основі збільшення статутного капіталу надають підприємству довгострокові позички. В цьому разі учасники розглядатимуться одночасно як власники і кредитори підприємства. Ризик втрати капіталу для учасника-кредитора буде меншим, оскільки згідно із законодавством про банкрутство претензії кредиторів задовольняються в першочерговому порядку порівняно з власниками. З метою запобігання зловживань у законодавствах європейських країн, зокрема в Німеччині, Швейцарії, Австрії, передбачено положення, відповідно до якого у разі банкрутства товариства претензії учасників-кредиторів задовольняються в останню чергу [6].

Таким чином, відмінності у фінансуванні діяльності товариств з обмеженою відповідальністю в основному полягають у способах формування їх статутного капіталу та залучення додаткових власних коштів. Що стосується залучення коштів із зовнішніх джерел, то їх склад та процедура отримання є стандартною.

Наук. керівн. Велика О. Ю.

Література: 1. Авранчій В. І. Фінансова діяльність підприємств : навч. посіб. / В. І. Авранчій, В. Д. Чумак, Смолянська О. Ю. – К. : ВД "Професіонал", 2005. – 240 с. 2. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2004. – 424 с. 3. Господарський Кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144. 4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури започаткування підприємництва : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2011. – № 43. – С. 1863. 5. Про господарські товариства : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 49. – Ст. 682. 6. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.